

Activiteitenplan

initiatief Uitvoeringsagenda Faro

Dit model voor een activiteitenplan hoort bij de Subsidieregeling Uitvoeringsagenda Faro. Uw activiteitenplan met bijhorende begroting dienen ter beoordeling van uw initiatief. Hiertoe plaatst u enerzijds uw activiteitenplan op <https://faro.cultureelerfgoed.nl> (het Faro platform). Deelnemers van het platform kunnen op deze manier een reactie geven op uw initiatief. Anderzijds legt u zowel het(zelfde) activiteitenplan als ook de begroting voor door dit toe te sturen aan faro@cultureelerfgoed.nl. Op het Faro platform vindt u meer informatie over de procedure en criteria.

Onderstaande gegevens worden ingevuld door de organisatie/persoon die uiteindelijk ook de formele subsidieaanvraag zal indienen en tevens de subsidie op diens rekening ontvangt.

Naam organisatie: Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed

Contactpersoon:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Naam initiatief: samenwerken aan het verrijken van het waarderingsproces en de waarderingscriteria voor jonge monumenten (1965-1990)

Totale kosten: 177831,30

Gevraagde subsidiebijdrage: 105.735,30

Bedrag cofinanciering door derden: 57.596 (gemeenten, provincies)

Bedrag eigen bijdrage: 14.500 (programma Post 65)

Inzet vrijwilligers in uren: 1085

Activiteitenplan

1. Met welke vorm(en) van cultureel erfgoed heeft uw initiatief van doen?

(u kunt meerdere vakjes aankruisen)

- Integrale benadering van cultureel erfgoed
- Archeologie
- Gebouwd en aangelegd (groen) erfgoed
- Cultuurlandschap
- Roerend erfgoed
- Mobiel erfgoed
- Immaterieel erfgoed
- Oral History
- Archieven
- Digital born erfgoed
- Andere vorm, te weten

2. Geef een korte omschrijving (maximaal 400 woorden) van het initiatief, waarin u beknopt de aanleiding, de hoofdactiviteit en het doel formuleert.

Aanleiding voor de aanvraag is de opdracht van de staatsecretaris aan de RCE voor een aanwijzingsprogramma voor (rijks)monumenten (1965-1990) en het waarderen van deze monumenten met meer samenspraak, meerstemmigheid en integrale erfgoedbenadering. De RCE ontwikkelt hiervoor een handreiking voor het implementeren van deze programmadoelstellingen in het (bestaande) waarderingsproces en de waarderingscriteria van de erfgoedprofessional. De vraag is hoe we komen tot een meer open proces met meer gelijkwaardigheid tussen betrokkenen bijvoorbeeld erfgoedgemeenschappen en vrijwilligers. Hoe het verhaal van het monument verrijkt kan worden door het te relateren aan verhaallijnen en ander erfgoed.

Met de aanvraag Faro willen we naast de toepassing voor het aanwijzingsprogramma Post 65 de handreiking ook laten toepassen door externe erfgoedprofessionals, in opdracht van onze rijkspartners, gemeenten en provincies. Het brengt daarmee de erfgoedzorg binnen het domein monumenten een stap verder bij het implementeren van de Faro gedachte. De RCE (projectteam) ontwikkelt handreiking 1.0 op kosten van het programma Post 65, samen met externe erfgoedprofessionals, atelier rijksbouwmeester, rijksvastgoed, gemeenten, provincies en RCE-medewerkers. *Handreiking (1.0) voor het waarderen van jonge (rijks)monumenten met (meer) aandacht voor meerstemmigheid, samenspraak en integrale erfgoedbenadering* komt eind 2024 beschikbaar als digitaal artikel in de kennisbank van de RCE.

De hoofdactiviteit voor de aanvraag Faro is het uitwisselen van ervaringen onder erfgoedprofessionals en elkaar op weg helpen tijdens het toepassen van handreiking 1.0 toewerkend naar een handreiking 2.0. Tien erfgoedprofessionals bij de RCE passen handreiking 1.0 toe op monumenten geselecteerd in het aanwijzingsprogramma Post 65. Een zelfde aantal erfgoedprofessionals passen handreiking 1.0 toe op de gemeentelijke waarderingspraktijk voor het beschermen en de rijkspartners voor het veranderen van (Post 65) monumenten. Het uitwisselen van ervaringen wordt begeleid met een participatie lab, gefaciliteerd door de Erfgoedacademie i.s.m. de Reinwardt academie. Met de ervaringen wordt handreiking 1.0 aangepast en geïllustreerd. Handreiking 2.0 wordt ontsloten via de sites van de deelnemende opdrachtgevers, provinciale steunpunten erfgoed en de RCE. De handreiking wordt gedrukt in een beperkte oplage.

Het doel is een handreiking 2.0 te ontwikkelen voor erfgoedprofessionals met een breed gedragen werkwijze voor het implementeren van het gedachtengoed van Faro in het waarderingsproces en de waarderingscriteria binnen het rijks, provinciaal en gemeentelijk erfgoedbeleid voor beschermen en veranderen van monumenten. Het betrekken van externe erfgoedprofessionals en andere overheden bij een nieuw te ontwikkelen richtlijn van de RCE vergroot de kwaliteit, verbreedt het draagvlak en versnelt de implementatie van Faro binnen het domein monumenten (gebouwd- en aangelegd (groen) erfgoed en kunst in de openbare ruimte).

3. Omschrijf wat het beoogde eindresultaat is.

- 1) Bewustwording op een open houding, gelijkwaardigheid, mate van medezeggenschap, verschillende rolopvattingen, verantwoordelijkheden, bestaande en nieuwe competenties;
- 2) Reflectie op obstakels, financiële beperkingen, benodigde structurele veranderingen, kostenbeheersing versus de meerwaarde van het implementeren van de Faro gedachte in het waarderingsproces en de waarderingscriteria van erfgoedprofessionals;
- 3) Een breed gedragen, bruikbare, begrijpelijke en ontsloten handreiking voor het implementeren van de Faro gedachtengoed in het waarderingsproces en de waarderingscriteria voor erfgoedprofessionals bij het beschermen en veranderen van een monument.

4. Neem hieronder puntsgewijs op welke deelactiviteiten of processtappen worden uitgevoerd. Ga daarbij uit van maximaal 8 activiteiten/processtappen. Omschrijf per activiteit/processtap:

- de aard, omvang, duur en wijze van uitvoering van de activiteit;
- de doelstelling, resultaten of producten.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Zie bijlage 1

5. Planning: geef aan hoe de deelactiviteiten/processtappen in de tijd worden uitgevoerd.

Indien gewenst kunt u dit ook als aparte bijlage bijvoegen.

Zie bijlage 1

In de Uitvoeringsagenda Faro – deel I is door het erfgoedveld opgetekend wat de betekenis is van het Verdrag van Faro voor de Nederlandse erfgoedzorg en hoe het daar invulling aan wil geven. Om in aanmerking te komen voor een financiële bijdrage moet uw initiatief bijdragen aan de implementatie van het Verdrag van Faro in het functioneren van de Nederlandse erfgoedzorg. De mate waarin uw initiatief hieraan voldoet wordt meegenomen in de beoordeling. Daarover gaan de volgende vijf vragen.

6. Aan welke Faro-kernwaarde(n) zoals opgenomen in de Faro Uitvoeringsagenda – deel I voldoet het initiatief?

- Participatie in de volle breedte
- Open houding voor andere erfgoedopvattingen
- Erfgoed midden in de samenleving

7. Omschrijf op welke wijze het initiatief voldoet aan de geselecteerde Faro-kernwaarde(n).

Het initiatief geeft participatie in de volle breedte en een open houding voor andere erfgoedopvattingen een plek in het waarderingsproces en de waarderingscriteria van erfgoedprofessionals. De ambitie en de vorm waarin dit invulling krijgt, wordt, binnen de begroting, in gezamenlijkheid met de betrokkenen bepaald, per toepassing van de handreiking op een monument. Het samen ontwikkelen en toepassen van handreiking 1.0 is bedoeld om een verandering te bewerkstelligen in het bewustzijn en het proces van erfgoedprofessionals bij het waarden van erfgoed. Deze verandering moet ertoe leiden dat erfgoedprofessionals nieuwe mogelijkheden gaan zien voor het samen waarden, waarbij zoveel mogelijk (relevante) belangen en perspectieven worden meegenomen (meerstemmig) en een integrale erfgoedbenadering wordt gehanteerd. Het initiatief heeft als doel erfgoedprofessionals te ondersteunen en te inspireren om, binnen de kaders van de *Erfgoedwet*, de *Beleidsregel 2016 aanwijzing rijksmonumenten* en de *erfgoedverordeningen* bij gemeenten, participatie en een open houding toe te passen.

Hieronder wordt het waarderingsproces beschreven, de wijze waarop de erfgoedprofessionals van de RCE hier momenteel invulling aan geven en het perspectief waar de handreiking naartoe zou moeten leiden:

1. Inventariseren van kennis en informatie over een monument:
 - a. Nu: de erfgoedprofessional zoekt naar schriftelijk en digitale bronnen, bezoekt het monument, eigenaar en/of gebruiker;
 - b. Toekomst: De erfgoedprofessional werkt toe naar een open houding om te komen tot meer samenwerking met bijvoorbeeld erfgoedgemeenschappen en het verbreden van het bronnenonderzoek met bijvoorbeeld sprekende geschiedenis. Denk aan het samen doorzoeken van verschillende archieven; kennis halen bij (levende) ontwerper(s), bouwer(s), opdrachtgever(s), gebruiker(s), omwonenden, geïnteresseerden, erfgoedgemeenschappen.
2. Analyseren van kennis en informatie over een monument:
 - a. Nu: de erfgoedprofessional identificeert het monument en maakt een (fotografische) beschrijving;
 - b. Toekomst: de erfgoedprofessional werkt toe naar een beschrijving van een monument in de vorm van een meerstemmig en gelaagd verhaal, gerelateerd aan verhaallijnen en ander erfgoed. Denk aan het ophalen van verhalen bij een bredere groep betrokkenen, die gerelateerd zijn aan een monument. Dialoog met (erfgoed)gemeenschappen over de verhalen van een monument.
3. Interpreteren van kennis en informatie over een monument:
 - a. Nu: de erfgoedprofessional stelt een motivering op van het algemeen belang ([schoonheid, betekenis voor de wetenschap en cultuurhistorische waarde](#)) van een monument met behulp van de (gepubliceerde) [waarderingcriteria](#) (monumentale waarde);
 - b. Toekomst: de erfgoedprofessional werkt toe naar meer samenwerking met (erfgoed)gemeenschappen en een bredere interpretatie van, begrijpelijk toegelichte, waarderingcriteria. De opgehaalde verhalen en opvattingen van gemeenschappen worden gewogen in relatie tot het algemeen belang.
4. Communiceren van kennis en informatie over een monument:
 - a. Nu: de opdrachtgever (gemeente, provincie, rijk) informeert de eigenaar over monumentale waarde van een monument, de reden van aanwijzing, registeromschrijving en/of redengevende omschrijving en de rechtsgevolgen;
 - b. Toekomst: De opdrachtgever (gemeente, provincie, rijk) werkt toe naar het ontsluiten van de opgebouwde kennis en informatie over een monument voor een breed publiek en maakt het mogelijk deze kennis en informatie aan te vullen. Denk aan een vorm voor een minimale ontsluiting en mogelijkheden om nieuwe verhalen (door eenieder), in de toekomst, toe te kunnen voegen (dynamiek van het waarderen).

8. Aan welke thema's en de daarbij door het erfgoedveld geformuleerde doelen (inzet) in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I draagt uw initiatief substantieel bij? Er zijn in principe meerdere thema's mogelijk. Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

- Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
- Democratische vernieuwing
- Dynamische leefomgeving
- Waarderen van erfgoed
- Meerstemmigheid
- Oral History
- Digitaal erfgoed
- Archieven
- Archeologie
- Caribisch Nederland
- Internationaal
- Erfgoedbewustzijn en educatie

- Ondersteuning erfgoedparticipatie
- Opleidingen
- Werkwijzen en wegwijzen
- Financiering erfgoedinitiatieven

Geef (indien meerdere thema's aangekruist) aan wat naar uw mening het hoofdthema van uw initiatief is. Bij de beoordeling wordt vooral naar dit thema gekeken.

Waarderen van erfgoed.

9. Omschrijf voor het hoofdthema (en - indien relevant - maximaal 2 andere thema's) hoe uw initiatief aansluit bij de in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I omschreven doelen en vraagstukken.

Raadpleeg voor de beantwoording van deze vraag de uitwerking van de thema's in de Uitvoeringsagenda Faro – deel I.

(Waarderen van erfgoed, meerstemmigheid) Door handreiking 1.0 te laten toepassen door interne en externe erfgoedprofessionals en hun te begeleiden bij de toepassing, geven we professionals de ruimte op een gelijkwaardige basis ervaringen uit te wisselen met betrokkenen binnen een toepassing, en onder elkaar (in het lab). Op deze manier helpen ze elkaar op weg bij het bewust worden en reflecteren op het implementeren van de Faro gedachte in het waarderingsproces en de waarderingscriteria. Dit draagt bij aan een beter proces met een betere besluitvorming.

Met de toepassing van de handreiking binnen het beleid van bescherming en ontwikkeling, met medewerking van een eigenaar en een opdrachtgever, willen we een vertrouwde omgeving creëren die het experiment ruimte kan geven. Voor het observeren van het proces tijdens de toepassing, het bevragen van de betrokken en verslaglegging in de vorm van een dagboek, worden studenten en stagiaires gevraagd (bijvoorbeeld Reinwardtacademie). Het lab biedt ruimte om buiten deze omgeving op een veilige wijze onder elkaar ervaringen uit te wisselen.

De bewustwording van de erfgoedprofessional is gericht op een open houding voor andere erfgoedopvattingen, meer gelijkwaardige samenwerking met andere partijen, medezeggenschap, verantwoordelijkheden, benodigde competenties, bestaande en nieuwe rolopvattingen, etc.. We laten ze reflecteren op obstakels, financiële beperkingen, de ruimte binnen de wettelijke kaders van de Erfgoedwet en de Beleidsregel aanwijzen of een erfgoedverordening. De (gepubliceerde) waarderingscriteria van de RCE bijvoorbeeld kunnen we niet eenzijdig wijzigen voor Post 65 monumenten. De criteria worden om die reden breder geïnterpreteerd en op begrijpelijke wijze toegelicht. Op deze manier willen we een gesprek over waarden beter faciliteren.

(Democratische vernieuwing): De rol van de opdrachtgever is gericht op meer aansluiting met de gemeenschap door, naast de juridische informatie, zich ook te richten op het communiceren met de gemeenschap met kennis en informatie over het beleid, de visie en het ontsluiten van inhoudelijke kennis en informatie over een monument (door derden). We geven hiermee invulling aan het actualiseren van het monumentenregister met het opbouwen van een inhoudelijk kennisdossier over een monument.

10. Omschrijf beknopt (maximaal 400 woorden) op welke wijze het initiatief een structurele verandering teweeg kan brengen ten opzichte van het huidige functioneren van de erfgoedzorg. *aanpassing, schaalsprong, nieuwe coalities, verdieping op een thema, instrumentatie van een thema met werkwijzen of processen, of de verkenning van nieuwe mogelijkheden binnen een thema.*

Het initiatief brengt een verandering te weeg in de rolopvatting van betrokkenen bij de toepassing:

- Doordat de erfgoedprofessionals binnen en buiten de RCE zelf aan de slag gaan en op deze wijze ervaringen kunnen uitwisselen en van elkaar kunnen leren;
- Doordat de overheden als opdrachtgever betrokken zijn bij de toepassing reflecteren ze op het SMART maken van het ambitieniveau, de vorm en de kosten die ze willen vrij maken voor het implementeren van de Faro gedachte in het waarderingsproces. Op deze wijze draagt de toepassing ook bij aan de vorming van Faro beleid binnen de overheid en een transparante besluitvorming;

- Doordat (erfgoed)gemeenschappen en vrijwilligers betrokken worden bij de toepassing reflecteren ze op de rol die ze hierin zouden kunnen en willen vervullen;
- Doordat we ons richten op jonge monumenten uit de periode 1965-1990 willen we de bewustwording voor de waarde van dit erfgoed bij ander overheden en rijkspartners vergroten en hiermee aan te sluiten bij de doelstellingen van het programma post 65.

Het initiatief draagt bij aan de actualisering van het monumentenregister doordat de overheden, naast het communiceren over juridische informatie en rechtsgevolgen met de eigenaar, ook zorg gaan dragen voor het ontsluiten van inhoudelijke informatie over een monument aan de gemeenschap. Dit kan ook door een samenwerking aan te gaan met derden.

Bij de beoordeling van uw initiatief wordt ook gekeken naar de aansluiting van uw initiatief bij de ambities van anderen en bij vraagstukken in de samenleving en de inzet van vrijwilligers. Daarover gaan de volgende drie vragen.

11. Omschrijf of, en zo ja op welke wijze het initiatief bijdraagt aan actuele (beleids)ontwikkelingen en maatschappelijke vraagstukken.

Te denken valt aan uitsluiting, dekolonisering en grote transities in de leefomgeving.

Het initiatief draagt bij aan een gelijkwaardige en open gesprek over de waarde van post 65 erfgoed en de keuze wat we willen door geven aan volgende generaties. Daarmee levert het initiatief een bijdrage aan de resultaten van het programma Post 65 en het aanwijzingsprogramma, de Missie Visie Strategie (RCE), het Programma Meerstemmigheid (RCE), Cultuurnota provincie Drenthe, de implementatie van het Verdrag van Faro in gemeentelijk-, provinciaal en rijksbeleid voor het beschermen en ontwikkelen van monumenten, het actualiseren van het monumentenregister met een kennisregister.

12. Omschrijf de projectorganisatie en rolverdeling en geef aan of en zo ja op welke wijze er bij de uitvoering van het initiatief sprake is van samenwerking met of betrokkenheid van andere belanghebbenden.

De projectorganisatie voor de toepassing van de handreiking wordt gevormd door een gelijkwaardig team, gevormd door een afvaardiging uit het projectteam RCE, de deelnemers aan de uitvraag op het prikbord Faro en de procesbegeleider van de Erfgoedacademie. Het team houdt zicht op de uitvoering van de activiteiten, de duur, de kwaliteit, de planning en de uitgaven en het bereiken van de doelstelling. Zowel het opstellen van de aanvraag Faro, als het uitvoering geven aan de aanvraag doet de aanvrager (RCE) samen met erfgoedprofessionals, overheden en andere deelnemers aan de uitvraag op het prikbord Faro. Zie hiervoor ook de bijlage met activiteiten en planning. Tijdens de uitvoering gaan erfgoedprofessionals samenwerken met vrijwilligers, archieven, (erfgoed)gemeenschappen, onderwijsinstellingen (Erfgoedacademie, Reinwardtacademie); overheden, architectuurcentra, eigenaren, gebruikers, ontwerpers, bouwers en geïnteresseerden m.b.t. een monument.

13. Omschrijf in welke mate en op welke wijze vrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering van het initiatief.

Heemschut, Cuypersgenootschap en historische vereniging Oud Utrecht hebben zich aangesloten bij het initiatief en hun hulp aangeboden bij het vinden van tien Post 65 monumenten. Een groot aantal vrijwilligers wordt betrokken bij de tien toepassingen van de handreiking. Het ambitieniveau en de vorm wordt vooraf bepaald door de opdrachtgever, de erfgoedprofessional en de projectorganisatie. Tijdens de toepassing wordt gereflecteerd op de mate van medezeggenschap, verantwoordelijkheden en de wens om betrokken te zijn bij dit proces. De resultaten worden opgenomen in handreiking 2.0. Hierin zal de mate van deelname van vrijwilligers meer concreet worden benoemd. Denk bijvoorbeeld aan het fotograferen van een monument, interviewen van gemeenschappen, het doorzoeken van archieven, het communiceren van het verhaal, etc.

Plan voor kennisontwikkeling en kennisdeling en de daarbij beoogde doelgroep(en)

14. De resultaten, inzichten en ervaringen die voortkomen uit uw initiatief moeten ten goede kunnen komen aan het hele erfgoedveld. De manier waarop u hier invulling aan geeft wordt meegewogen in de beoordeling.

Omschrijf hoe u de resultaten, ervaringen en bevindingen van uw initiatief actief deelt met het Faro-netwerk en andere relevante doelgroepen.

Werk een plan uit voor kennisontwikkeling en -deling, inclusief de beoogde doelgroep(en) en omschrijf daarin hoe de resultaten van het initiatief worden gedeeld.

Denk ook aan type communicatiemiddelen, frequentie etc. De kosten hiervoor kunt u opvoeren in uw begroting.

- De RCE stelt samen met de communicatieafdeling van de opdrachtgevers de toepassing een communicatieplan op ter ondersteuning van het ontsluiten en bekendmaken van de handreiking;
- 10 externe erfgoedprofessionals worden financieel ondersteund door Faro om handreiking 1.0 toe te passen binnen het gemeentelijk monumentenbeleid, rijksvastgoed en atelier rijksbouwmeester en het participatielab te volgen. Hiermee willen we de handreiking niet alleen inzetten voor een verrijking van het waarderingsproces en de waarderingscriteria binnen de rce maar ook daarbuiten: erfgoedprofessionals en opdrachtgevers bij gemeenten en provincies, atelier rijksbouwmeester en rijksvastgoed;
- De werksessie na de toepassing wordt opengesteld voor alle betrokkenen bij de toepassingen van de handreiking 1.0;
- Handreiking 2.0 wordt ontsloten op de websites van de opdrachtgevers, erfgoedprofessionals, provinciale steunpunten cultureel erfgoed en de RCE en aangeboden aan de opdrachtgevers, erfgoedprofessionals, Faro, programma Meerstemmig (RCE), erfgoedprikken (RCE).

Begroting

15. De gevraagde financiële bijdrage moet in verhouding staan tot de verwachte impact van het initiatief. Behalve een projectplan dient u ook een begroting toe te voegen (separate bijlage).

Omschrijf hieronder op welke wijze u de mogelijkheden van cofinanciering (eigen bijdrage en bijdragen derden) heeft onderzocht en wat daarvan de uitkomst is geweest.

Er zijn mondelinge toezeggingen voor cofinanciering door een aantal opdrachtgevers die de handreiking willen gaan toepassen: gemeente Westerveld, Noordenveld, Nijmegen, Winterswijk, atelier rijksbouwmeester en rijksvastgoed. De cofinanciering richt zich op de kosten voor de werkzaamheden die verricht moeten worden om de waardering te laten voldoen aan de juridische vereisten in de erfgoedverordening voor het beschermen van een monument. De aanvraag Faro richt daarmee op de meerkosten van het waarderen zodra we dit proces meerstemmig inrichten met samenspraak en een integrale erfgoedbenadering. Om meer toezeggingen te krijgen voor de opgenomen cofinanciering benaderen we nieuwe opdrachtgevers met aandacht voor Post 65 via de provinciale steunpunten cultureel erfgoed, bijvoorbeeld Mooi Noord Holland: Den Helder, Huis voor de Kunsten Limburg. Oversticht, Libau, Gelders Genootschap, gemeente Noordenveld, Westerveld, Nijmegen, Winterswijk, Zeeland en Almere en provincie Flevoland hebben zich reeds aangesloten bij het initiatief.

Provincies worden momenteel benaderd om gemeentelijke opdrachtgevers in de gewenste cofinanciering te ondersteunen. De provincie Drenthe bijvoorbeeld heeft een mondelinge toezegging gedaan de Drentse gemeenten (Westerveld, Noordenveld, Emmen) te willen ondersteunen bij het toepassen van de handreiking. De provincie heeft Faro als groot thema in haar cultuurnota (2025-2029) opgenomen: [Cultuur maakt Drenthe/ Drenthe maakt Cultuur - Provincie Drenthe](#) met een subsidieregeling Faro & erfgoed.

Naast cofinanciering voor de basiskosten hebben gemeenten die zich hebben aangesloten bij het initiatief mondeling en de provincie Drenthe toegezegd locaties beschikbaar te willen stellen voor bijeenkomsten en de kosten voor de catering te willen dragen.

Stagiaire bij provincies (Faro & erfgoed) en studenten van de Reinwardtacademie worden gevraagd de dagboeken op te stellen.

Ingevuld door: [REDACTED]

Datum: 6 september 2024